

POSTANOWIENIE

24 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 24 września 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M.J.

przeciwko G.M.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej G.M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze

z 12 lipca 2022 r., II Ca 242/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki, tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, kwotę 2 700 (dwa tysiące siedemset) zł z odsetkami wynikającymi z art. 98 §1¹ k.p.c. za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 lipca 2022 r. Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Bolesławcu z 25 lutego 2022 r., którym uwzględniono powództwo o zapłatę przez pozwanego kwoty 66 000 zł, wraz z należnościami ubocznymi, z tytułu zwrotu zaliczki na poczet wynagrodzenia za dzieło, po odstąpieniu przez powódkę od zawartej przez strony umowy z 28 maja 2018 r.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, pozwany wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Zwrócił uwagę na „potrzebę wyjaśnienia kwestii ważności i skuteczności odstąpienia od umowy i złożenia w tej materii oświadczenia przez pełnomocnika przy jednoczesnym zaniechaniu zwrotu świadczenia wzajemnego spełnionego przez pozwanego, przy zastosowaniu przepisów art. 494 par. 1 oraz art. 488 par. 1 kc oraz ich związku z art. 5 i 58 kc”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ

35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Powołanie się zaś na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por.m.in. postanowienia z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl.; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.; z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.; z 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, niepubl.; z 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, niepubl.).

Zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wymaganie określone w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest tożsame z określonym w art. 398⁴ § 2 k.p.c., co oznacza, że skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie i odrębnie uzasadnić wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna może się w pewnym zakresie pokrywać (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 marca 2001 r., V CZ

131/00, OSNC 2001, Nr 10, poz. 156; z 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001, Nr 10, poz. 157; z 10 stycznia 2003 r. VCZ 189/02, niepubl.; z 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.; z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl.; z 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, niepubl.). Uzasadnienia przyczyn kasacyjnych, kwalifikujących przyjęcie skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie może doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, niepubl., z 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06; nie publ. i z 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11, niepubl.).

Wniosek skarżącego nie czyni zadość wskazanym wymaganiom. Nie sformułowano bowiem w nim jakiegokolwiek zagadnienia prawnego, które wymagałoby rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Nie zawiera również żadnej argumentacji wskazującej na potrzebę dokonania wykładni przepisów, czy to ze względu na niedostateczne wyjaśnienie ich treści i znaczenia w dotychczasowym orzecznictwie czy potrzebę zmiany ich wykładni. Uzasadnienie zostało ograniczone do podważania skuteczności i ważności oświadczenia powódki o odstąpieniu od umowy z powodu braku umocowania „do czynności stricte technicznych związanych ze zwrotem/odbiozem rzeczy” w pełnomocnictwie z 13 grudnia 2018 r. oraz braku informacji o sposobie i terminie zwrotu na rzecz pozwanego dostarczonych przez niego rzeczy. A ponadto kwestionowania możliwości podjęcia przez pozwanego jakichkolwiek czynności i samodzielnego odebrania rzeczy, których obowiązek zwrotu - jak podniósł w uzasadnieniu wniosku skarżący - powinien obciążać powódkę. Jednakże podstawy skargi kasacyjnej nie obejmują odpowiedniego przepisu, w świetle którego byłaby dopuszczalna w postępowaniu kasacyjnym weryfikacja miejsca spełnienia świadczenia przez powódkę w postaci zwrotu rzeczy ruchomych złożonych przez pozwanego w lokalu powódki, a które to świadczenie - jak stwierdził Sąd Okręgowy - powódka zaofiarowała pozwanemu. Nie obejmują również powołanego przez skarżącego art. 5 k.c. Tymczasem przewidziane w art. 398¹³ § 1 k.p.c. związanie granicami podstaw kasacyjnych oznacza powinność Sądu Najwyższego merytorycznego rozpoznania jedynie tych zarzutów materialnoprawnych i procesowych, które zostały wytknięte przez

skarżącego i są dopuszczalne w świetle art. 398³ § 1 i 2 k.p.c., a także niedopuszczalność poszukiwania i uwzględnienia przez Sąd Najwyższy z urzędu innych - nawet występujących obiektywnie, lecz nie wytkniętych przez skarżącego - uchybień materialnoprawnych i procesowych, bez względu na ich ciężar i znaczenie dla wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 lutego 2023 r., II CSKP 773/22, niepubl.).

Powiązanie przez skarżącego ważności czy też skuteczności oświadczenia o odstąpieniu przez powódkę od umowy z brakiem umocowania do dokonania „czynności stricte technicznych związanych ze zwrotem/odbiozem rzeczy” jest niezrozumiałe. W świetle lakonicznych twierdzeń uzasadnienia wniosku, które nie spełnia wymagań prawidłowego przedstawienia przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania powołanych we wniosku, nadmienić jedynie można, że po odstąpieniu od umowy wzajemnej świadczenia podlegające zwrotowi nie muszą być spełnione jednocześnie. Tylko bowiem świadczenia będące przedmiotem zobowiązań z umowy wzajemnej powinny być w zasadzie spełnione jednocześnie (art. 488 § 1 k.c. in princ.). Dopuszczalne jest więc po odstąpieniu od umowy wzajemnej domaganie się zwrotu spełnionego świadczenia bez jednoczesnego zaofiarowania zwrotu świadczenia otrzymanego; druga strona ma odrębne roszczenie o zwrot tego, co świadczyła na podstawie umowy, którego może dochodzić na zasadach ogólnych. Może też powołać się – czego skarżący nie dostrzega – na prawo zatrzymania (art. 496 k.c.). Na sądzie orzekającym o zgłoszonym przez jedną ze stron umowy roszczeniu o zwrot spełnionego przez nią na podstawie umowy świadczenia nie ciąży - niezależny od zgłoszonych żądań - obowiązek rozstrzygnięcia o jednoczesnym zwrocie drugiego ze spełnionych świadczeń (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 27 stycznia 2017 r., V CSK 161/16, niepubl.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

(K.L.)

[ms]

